Hamd Allah'a olsun. Salat ve selam Allah Resulü'nün, ailesinin, sahabesinin ve onları dost edinenlerin üzerine olsun.

Bundan sonra:

Bayram; mutluluk, sevinç ve süslenme günüdür. Allah ﷻ bugünde nimetlerinin eserini kulları üzerinde görünmesini ister. Bayram, hanif dinin belirtilerinden bir belirtidir ve İslam'ın şiarlarından bir şiardır. Ve kendisine has hükümleri ve edepleri vardır. Bayramın en büyük ve en önemli hükmü bu günde kılınan namazdır. (Bayram Namazı)

El-İyd'in (Bayram) Tanımı

Lügat olarak El-İyd: Ade, Yeudu kelimesinden türemiştir. Sanki o güne dönüyorlar gibi. Aynı şekilde El-İyd kelimesinin El-Adet kelimesinden türediği de söylenmiştir. Çünkü onu adet edindiler. Arapların yanında El-İyd: sevincin geri döndüğü zaman demektir. [El-Kamusi El-Muhit ve Taci El-Arus ve Lisan El-Arab]

Istılah olarak El-İyd: Toplum tarafından tekrarlanan, iade edilen ve adet edinilen her şeye denir.

Her toplumun süslendiği, sevinç duyduğu ve toplandığı kendisine has bayramı vardır.

Allah Teâlâ şöyle buyurdu: **"Her ümmete Allah'ı anmaları için bir 'mensek' kıldık."** [Hac, 34]. İbn-i Abbas: "Mensek" kelimesinden kastın bayram olduğunu söylemiştir. [İbn-i Kesir Tefsiri]

Müslümanların iki bayramı vardır. Bunlar Ramazan ve Kurban Bayramıdır. Bunların dışında kâfirlerin bayramlarından; Yılbaşı, Nevruz, Sevgililer günü gibi bayramları kutlamak caiz değildir.

Enes şöyle dedi: "Allah Resulü ﷺ (hicret edip Mekke'den) Medine'ye geldiğinde, Medinelilerin (Nevruz günü ile Mihrican günü diye) eğlendikleri iki günleri vardı. Allah Resulü ﷺ: **'Bu günler nedir?'** diye sordu. Medineliler: 'Biz cahiliyede bu günlerde eğlenirdik' dediler. Bunun üzerine Allah Resulü ﷺ şöyle buyurdu: **'Şüphesiz Allah size, o**

iki günün yerine daha hayırlı olan iki bayramı: Kurban Bayramı ile Ramazan Bayramını vermiştir.'." [Sahih Hadis, Ebu Davud ve diğerleri rivayet etti.]

Allah Teâlâ şöyle buyurdu: **"Onlar, yalana şahitlik etmeyen, faydasız boş bir şeyle karşılaştıkları zaman, vakar ve hoşgörü ile geçip gidenlerdir."** [Furkan, 72].

Ebu'l Aliye, Tavus, İbn-i Sirin, Dahhak ve Rebi: ayetteki **"yalana şahitlik etmeyen"**den kastın müşriklerin bayramlarına şahitlik etmeyenler (kutlamayanlar) olduklarını söylediler. [İbn-i Kesir Tefsiri]

Bayram Namazının Hükmü

Bayram namazı herkese muayyen olarak vaciptir. Bayram namazı güç yetirebilen her mükellef (Akıl ve baliğ olan) ve her Müslümanın üzerine muayyen olarak farzdır. Bayram namazını hiçbir mazeret olmadan terk eden (kılmayan) ise günahkâr olur. Bu söz, Ebu Hanife'nin sözü, Ahmed'ten rivayet edilen bir rivayet ve bazı Şafiilerin ve Malikilerin sözüdür. Ayrıca Şeyhu'l İslam İbn-i Teymiye, İbn-i Kayyım ve Şevkani'nin tercih ettiği görüştür. Bu konudaki delilleri ise Allah Teâlâ'nın şu sözüdür: **"O hâlde, Rabbin için namaz kıl ve kurban kes."** [Kevser, 2].

Yani Kurban Bayramı namazını kıl ve kurbanını kes. Buradaki emir vucubiyeti ifade eder. Ayrıca Resulullah'ın ﷺ ve O'ndan sonra gelen dört halifenin bayram namazını eda etmeye bağlılıkları ve Allah Resulü'nün ﷺ insanlara ve hatta hayızlı kadınlara bayram namazına çıkmalarını emretmesi bu namazın vucubiyyetini ifade eder. Aynı şekilde bayram namazı ile Cuma namazı aynı günde olursa, bayram namazı Cuma namazının farziyetini düşürür. Bir vacibi ancak bir vacip düşürür.

Bayram Namazının Zamanı

Bayram namazı vakti güneşin bir mızrak boyu kadar yükselmesinden sonra başlar ve güneşin

zevaliyle (öğle namazından önce) sona erer. Bir mızrak boyu miktarı ise: güneşin doğuşundan 15 dakika sonrasıdır.

Ramazan Bayramında Müslümanların fıtır sadakalarını vermesi için namaza başlangıcın geciktirilmesi aynı şekilde kurban bayramının da insanların kurbanlarını kesmesi için namazın hızlı bir şekilde eda edilmesi sünnettir.

Bayram Namazının Kılınma Yeri

Ebu Said El-Hudri şöyle dedi: "Allah Resulü ﷺ Ramazan bayramı günü ile Kurban bayramı gününde namazgâha çıkardı. Ve ilk başladığı şey namaz olurdu." [Muttefekun Aleyhi]

Buradaki namazgâhtan kasıt mescid değildir. Bilakis sahra gibi boş bir arazide namaz için hazırlanmış yer demektir. Asıl ve sünnet olan bayram namazının sahra gibi bir yerde (açık alanda) kılınmasıdır. Ancak ilim ehli şiddetli soğuk, yağmur ve korkudan ötürü bayram namazının mescidlerde kılınmasına cevaz vermişlerdir.

Bayram Namazına Çıkma Adabı Ve Sünneti

1-Gusletmek, Süslenmek ve Güzel Koku Sürünmek:

Nevevi şöyle dedi: "İster namaza gitsin isterse de gitmesin bayram için gusletmenin müstehap olduğuna dair Şafii'nin ve bu mezhebin âlimlerinin bu konu hakkındaki görüşleri aynıdır. Aynı şekilde temizlenmenin, güzel koku sürünmenin, saçların ve tırnakların kesilmesinin, bedenden ve elbiseden kötü kokuların giderilmesinin müstehab olduğu konusunda da ittifak etmişlerdir." [El-Mecmu]

2-En Güzel Elbiselerin Giyilmesi:

İbn-i Kayyım, Allah Resulü'nün her iki bayramda da olan sünnetlerini şöyle aktardı: "Her iki bayrama en güzel elbiselerini giyerek çıkardı. Resulullah'ın ﷺ her iki bayramda ve Cuma gününde giydiği iki beyaz elbisesi vardı. Bazen iki yeşil hırka bazen de kırmızı bir hırka giyerdi." [Zadu'l Mead]

Beyhaki sahih senetli şunu rivayet etmektedir: İbn-i Ömer bayramda elbiselerinden en

güzelini seçer ve onu giyerdi.

3-Ramazan Bayramında Namazgâha Gitmeden Önce Bir Şeylerin Yenilmesi:

Enes şöyle dedi: "Allah Resulü ﷺ Ramazan Bayramı günü birkaç tane hurma yemeden, bayram namazına çıkmazdı." [Buhari rivayet etti.]

Sünnet olan ise tekli olarak yenilmesidir; 3, 5 veya 7 hurma gibi... Eğer hurma bulunamazsa su veya mübah olan herhangi bir şey de yenilebilir. Ancak Kurban Bayramında ise müstehap olan namazdan sonra bir şeylerin yenilmesidir. Kurban verecek kimsenin kurbanından yemesi için.

4-Tekbir:

Abdullah bin Ömer, Ramazan ve Kurban Bayramı sabahında namazgâha gelene kadar açık bir şekilde tekbir getirirdi. Sonra imam gelene kadar yine tekbir getirirdi. Seleften nakledildiğine göre selef, Ramazan Bayramında Kurban Bayramından daha şiddetli tekbir getirirdi. [Sahih, Darekutni ve diğerleri rivayet etti.]

Buhari sahihinde şöyle dedi: Ömer (bu günlerde) Mina'daki çadırında tekbir getirir, mescidde (Hayf Mescidi'nde) bulunan ve onu işiten Müslümanlar, onunla birlikte çarşı ve pazardaki insanlar, Mina tekbir sesleriyle inleyecek şekilde tekbir getirirlerdi.

Ramazan Bayramında tekbir getirme, Ramazanın son gününün güneşin batışından başlar imam bayram namazına başlayana kadar devam eder. Ancak Kurban Bayramında ise tekbir getirme Arefe gününün (9 Zilhicce) fecrinden başlar teşrik günlerinin son günü (13 Zilhicce) ikindi namazından sonra sona erer.

Sabit olan tekbir getirme şekli ise şöyledir: Allahu ekber, Allahu ekber, lailaheillallah, va'llahu ekber, Allahu ekber we lillahi'l hamd.

5-Kadın Ve Çocukların Bayrama Çıkışı:

Ummu Atiyye şöyle dedi: "Allah Resulü ﷺ bizlere, ergenlik çağına eren kızları, hayız gören kadınları ve evlenme çağındaki bâkire kızları Ramazan ve Kurban Bayramlarına çıkarmamızı

emretti. Hayız gören kadınlara gelince, onlar namaz vaktinde namaz kılınan yerden (namazgâhtan) uzak dururlar, hutbeye ve Müslümanların dualarına şâhit olurlar." [Muttefekun Aleyhi]

6-Namazgâha Farklı Yollardan Gitmek:

Cabir ﷺ şöyle dedi: "Allah Resulü ﷺ bayram gününde (namazgâha) farklı yollardan gidip dönerdi." [Buhari]

Buradaki "farklı yollardan gidip dönerdi" sözünden kasıt; namazgâha bir yoldan gider başka yoldan dönerdi.

Bayram Namazının Keyfiyeti

Ömer ﷺ şöyle dedi: "Ramazan ve Kurban Bayramı ikişer rekâttır. Bunlar Nebi'nizin lisanı üzere, tamdır kısaltma değildir." [Sahih, Ahmed rivayet etti.]

Aişe ﷺ şöyle dedi: "Ramazan ve Kurban Bayramı namazlarında birinci rekâtta 7, ikinci rekâtta ise rükû tekbiri hariç 5 tekbir getirilir." [Sahih, Ebu Davud ve diğerleri rivayet etti.]

Birinci rekâtta Kaf ve ikinci rekâtta Kamer suresinin okunması ve bazen de Ala ve Gaşiye suresinin okunması Allah Resulü'nün ﷺ sünnetlerindendir. [Müslim]

Bayram namazının kılınış şekli şöyledir: Birinci rekâtta ihram tekbiri dışında 7 tekbir getirilir. Sonra Fatiha, Ala veya Kaf suresi okunur. Daha sonra ikinci rekâta kalkıldığı zaman ise 5 tekbir getirilir. Sonra Fatiha, Kamer veya Gaşiye suresi okunur. Her tekbirin getirilişiyle beraber eller kaldırılır. Eğer tekbirler arasında bir boşluk bulursan o boşluğu "Subhanallahi ve'l hamdu lillahi ve lailaheillallahu va'llahu ekber" ve benzeri diğer meşru zikirlerle doldur.

Bayram Hutbesi

İmamın namazdan sonra iki hutbe değil de bir hutbe vermesi ve hutbe verirken minberin üstünde değil de yerde vermesi sünnettir. Nitekim Nebi ﷺ ve O'ndan sonra gelen Raşit halifeler bu şekilde yapmıştır.

İbn-i Abbas ﷺ şöyle dedi: "Ben, Peygamber ﷺ ile ondan sonra Ebu Bekir, Ömer ve Osman ile birlikte Ramazan Bayramı namazında hazır bulundum. Hepsi de namazı hutbeden önce kılarlardı." [Muttefekun Aleyhi]

Önemli Uyarılar

1-Bayram Namazından Ne Önce Ne de Sonra Nafile Namazı Yoktur: İbn-i Abbas'tan ﷺ rivayet edildiği üzere Nebi ﷺ Ramazan Bayramı günü iki rekât namaz kıldı. Ne öncesinde ne de sonrasında namaz kılmadı. [Buhari rivayet etti]

Eğer bayram namazı namazgâhta kılınacaksa durum bu şekildedir (yani ne öncesinde ne de sonrasında nafile namaz kılınmaz). Ancak insanlar bayram namazını mescidde kılacaklarsa mescide girdikleri zaman tahiyyatı mescid namazını kılarlar.

2-Bayram Namazı İçin Ezan Okunmaz Ve Kamet Getirilmez: Cabir Bin Semure şöyle dedi: "Ben Allah Resulü ﷺ ile bayram namazlarını bir değil, İki değil; birçok defa ezan ve kametsiz kıldım." [Müslim]

3-Bayram Hutbesini Dinlemek Sünnettir Vacip Değildir: [İbn-i Kudame, Muğni]. Nevevi şöyle dedi: insanların hutbeyi dinlemesi müstehaptır. Ancak hutbenin kendisi veya hutbeyi dinlemek bayram namazının sıhhatinin bir şartı değildir. [El-Mecmu]. Ancak içinde dua ve vaazlar bulunduğundan ötürü hutbenin dinlenilmesi daha efdaldir.

4-Hayızlı Kadın Bayrama Çıkabilir Ancak Namaza Değil: Hayızlı kadın, hutbeyi dinlemek, hatibin dualarına amin demek, bayramın bereketini dilemek ve bunların dışındaki diğer şeyler için bayrama çıkabilir.

5-Kadınlar Süslenmeden Çıkmaları Gerekir (süslenme ve koku sürünme olmadan): Çünkü kadınların ziynetlerini yabancı erkeklere göstermesi caiz değildir.

6-Bayram Gecesini İhya Etmekle Özelleştirmek Uydurulmuş Bidatlardandır.

7-Ramazan ve Kurban Bayramı Gününde Oruç Tutmak Haramdır.

8-Bayram namazını kaçıran kimse namazın kılınış şekline göre tek başına veya bayram namazını kılmayanlarla beraber cemaatle iki rekât kılması caizdir. Buhari, Sahih'inde bu konu hakkında (Eğer bayram namazı kaçırılırsa iki rekât namaz kılınır) başlıklı bir bab açmıştır.

Bayramın Kutlanması

Hangi lafız olursa olsun insanların kendi aralarında bayramlaştığı güzel tebrikler bayramın adaplarındandır. Bazılarının bazılarına söyledikleri; 'Allah bizden de sizden de kabul buyursun', 'bayramın kutlu olsun', 'Allah size bunu iman ve bereketle tekrar geri getirsin' ve buna benzer diğer mubah olan kutlamalarla bayram kutlanılabilir.

Kutlama, sahabelerin yanında bilinen bir durumdu. İlim sahipleri de buna ruhsat vermişlerdir.

Hafız İbn-i Cerir şöyle dedi: Hasen isnatla Cubeyr bin Nufeyr'in şöyle dediğini rivayet ettik: Allah Resulü'nün ﷺ sahabeleri bayram günü karşılaştıklarında bazıları bazılarına şöyle derdi: "Allah bizden ve sizden kabul buyursun." [Fethul Bari]

Hafız Celaleddin Es-Suyuti şöyle dedi: insanların bayram, yıl, ay, doğum ve buna benzer diğer adet edindikleri kutlamalar hakkında bunların sünnette aslının (yerinin) olup olmadığı ile ilgili uzunca sorular soruldu. Ben de bu konu hakkındaki parçaları topladım ve "Wusulu'l Emani bi Usulu't Tehani (Kutlama Usulüyle Dileğe Ulaşmak)" adıyla bir kitap yazdım. Sonra kitabında bayram kutlaması da dâhil olmak üzere Müslümanların arasındaki birçok kutlamanın meşruiyetini zikretti...

Allah sizin ve bizim salih amellerimizi kabul buyursun. Her seneniz hayırlı olsun. Bayramınız mübarek olsun. Allah Teâlâ bizlere İslami Hilafet gölgesi altında bayrama tekrar kavuştursun.

مكتبة الهمّة

İSLAM DEVLETİ HİMMET OFİSİ

BAYRAM NAMAZI

ADABI VE HÜKÜMLERİ